

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.013.03.2020

Pan Cezary Sadrakuła
Burmistrz Sławy

Urząd Miejski w Sławie
ul. Henryka Pobożnego 10, 67-410 Sława

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/046 – Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Sławie (dalej: <i>Urząd</i> lub <i>Gmina</i>), ul. Henryka Pobożnego 10, 67-410 Sława
Kierownik jednostki kontrolowanej	Cezary Sadrakuła, Burmistrz Sławy (dalej: <i>Burmistrz</i>), od dnia 6 listopada 1998 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej. 2. Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi. 3. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r., z wykorzystaniem dowodów powstałych przed/po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Mariusz Kniat, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LZG/93/2020 z dnia 10 listopada 2020 r. (akta kontroli str. 1-3)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Burmistrz Sławy realizował zadania związane ze zbieraniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych, jednak część działań była prowadzona w ograniczonym zakresie lub nierzetelnie, a w ramach organizacji Urzędu nie wszystkie zadania związane z gospodarką ściekową zostały przydzielone do realizacji.

W Gminie właściwie zdiagnozowano kluczowe problemy gospodarki ściekowej (brak sieci kanalizacyjnej w niektórych miejscowościach³ oraz konieczność modernizacji istniejącej i budowy nowej oczyszczalni ścieków), a następnie w sposób zgodny z obowiązującymi wymogami wyznaczono aglomerację Sława⁴. Zakres planowanych i realizowanych przedsięwzięć na obszarze Aglomeracji w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych⁵, był zgodny ze Strategią rozwoju Gminy Sława na lata 2014-2022 oraz innymi dokumentami, w których wyznaczono kierunki rozwoju Gminy, a także pozwoli spełnić wszystkie trzy warunki dyrektywy 91/271/EWG. Niemniej jednak wskutek opóźnień w realizacji części zaplanowanych przedsięwzięć nie zapewniono znaczącego wzrostu wskaźnika zbierania ścieków, stanowiącego jeden z warunków wdrożenia dyrektywy. Dane i informacje o Aglomeracji ujęte w V⁶ i VI aktualizacji KPOŚK były zgodne z dokumentami, na podstawie których dokonano jej wyznaczenia. Nierzetelnie sporządzono natomiast sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2018 r. i za 2019 r.

Niezgodnie z obowiązującymi wymogami sprawowano nadzór nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze Gminy. Na powyższą ocenę wpływ miały w szczególności: wykazywanie niezgodnych ze stanem faktycznym danych w sprawozdaniach SG-01 za 2018 r. i 2019 r., zaniechanie identyfikacji przyczyn braku zawarcia umów na wywóz nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, odstępowanie od prawem nakazanych działań wobec przedsiębiorców niedopełniających obowiązków terminowego sporządzania sprawozdań w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, a także niewszczywanie postępowań administracyjnych w celu egzekucji obowiązku właścicieli do przyłączenia ich nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej.

Gmina prowadziła działania na rzecz wsparcia spółki komunalnej⁷ w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu gospodarki ściekowej. W szczególności poręczono Spółce pożyczkę na wkład własny niezbędny do realizacji kluczowego przedsięwzięcia dotyczącego uprządkowania gospodarki ściekowej na obszarze Aglomeracji, a także udzielono Spółce niezbędnych zgód i upoważnień na zaciąganie zobowiązań w tym zakresie. W konsekwencji tych działań pozyskano i zbilansowano środki finansowe niezbędne do realizacji przedsięwzięć dotyczących gospodarki ściekowej, w szczególności przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017.

Podkreślenia wymaga, że jeszcze w toku kontroli podjęto lub zadeklarowano działania zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Tj. Lubiatów, Krępina, Gola, Radzyń, Wróblów, Śmieszkowo, Tamów Jeziorny, Tamówek, Gluchów, Kuźnica Głogowska, Myszyńiec, Lipinki, Krażkowo oraz część Sławy.

⁴ Dalej: *Agglomeracja*, Agglomeracja Sława wyznaczona została na podstawie uchwały Nr II/12/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 grudnia 2014 r. oraz uchwały zmieniającej Nr XXIV/323/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 października 2016 r.

⁵ Dalej: *KPOŚK*.

⁶ Dalej: *AKPOŚK 2017*.

⁷ Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o. (dalej: *Spółka*, *ZWiK* lub *Przedsiębiorstwo*).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

Opis stanu faktycznego

1.1. Organizacja zadań w zakresie gospodarki ściekowej

W okresie objętym kontrolą zadania związane z planowaniem, realizacją i rozliczeniem zadań inwestycyjnych i remontowych w zakresie m.in. oczyszczania ścieków komunalnych oraz urządzeń i kanalizacji sanitarnej przypisano do Referatu Techniczno-Inwestycyjnego i Architektury Urzędu (dalej: *Referat TIA*), a w ramach tego Referatu do zakresu czynności jego Kierownika.

Nadzór nad przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym w zakresie odprowadzania ścieków, a także prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, udzielanie zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych (w tym ewidencjonowania zezwoleń i umów w tym zakresie), a także nadzór nad realizacją obowiązków właścicieli nieruchomości przewidzianych w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach⁸ przypisano do zadań Referatu Rolnictwa, Ochrony Środowiska Urzędu (dalej: *Referat ROŚ*), a w ramach tego Referatu do zakresu czynności jego Kierownika oraz jednego pracownika.

(akta kontroli str. 4-40)

Z dniem 1 stycznia 2012 r.⁹ utworzono spółkę komunalną (100% własność Gminy Sława) pod nazwą Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.¹⁰ (dalej: *Spółka*, *ZWiK* lub *Przedsiębiorstwo*) w celu świadczenia usług użyteczności publicznej m.in. w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę i zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Od dnia 21 maja 2019 r. Zarząd Spółki został upoważniony przez Radę Miejską w Sławie do załatwiania w Gminie Sława indywidualnych spraw z zakresu utrzymania czystości i porządku, w tym do wydawania decyzji administracyjnych nakazujących wykonanie obowiązków w zakresie przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, a także gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi¹¹.

(akta kontroli str. 41-54)

⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1439, ze zm.

⁹ Uchwała Nr XIII/95/2011 z dnia 29 września 2011 r. Rady Miejskiej w Sławie.

¹⁰ Z przekształcenia samorządowego zakładu budżetowego.

¹¹ Uchwała Nr VI/78/19 z dnia 28 marca 2019 r. Rady Miejskiej w Sławie.

Nadzór nad działalnością Spółki stosownie do uregulowań zawartych w ustawie z dnia 9 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej¹² oraz aktu założycielskiego Spółki¹³ sprawuje Rada Nadzorcza powoływana przez Zgromadzenie Wspólników (Burmistrza Sławy).

(akta kontroli str. 43-52)

Analiza obowiązujących w Gminie rozwiązań organizacyjnych w zakresie gospodarki ściekowej, a w szczególności przypisania (podziału) poszczególnych zadań pomiędzy Urzędem a Spółką wykazała m.in., że zadania i obowiązki obejmujące:

- tworzenie oraz dokonywanie okresowego przeglądu obszarów i granic aglomeracji,
- identyfikowanie nieruchomości niepodłączonych do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz egzekwowanie od ich właścicieli obowiązku podłączenia tych nieruchomości do ww. sieci,
- zbieranie danych i informacji dotyczących KPOŚK oraz sporządzanie sprawozdań z realizacji KPOŚK,

nie zostały wprost przypisane do realizacji żadnemu z pracowników (komórek organizacyjnych) Urzędu, co zostało szerzej opisane w dalszej części wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 4-40, 159-163)

W Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Sława¹⁴ (dalej: *Regulamin*) określono, że wywóz nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych powinien odbywać się na podstawie zamówienia właściciela nieruchomości, złożonego do podmiotu uprawnionego, z którym podpisał umowę, w terminie umownym zabezpieczającym zbiornik przed przepełnieniem, wyciekaniem i zanieczyszczaniem środowiska, a osady z przydomowych oczyszczalni ścieków należy usuwać z częstotliwością wynikającą z instrukcji eksploatacji oczyszczalni.

Ponadto zobowiązano właścicieli nieruchomości do zapewnienia firmie wywozowej dostępu do urządzeń do gromadzenia nieczystości ciekłych w sposób umożliwiający ich opróżnianie bez narażenia na szkody ludzi, obiektów i pojazdów. Natomiast pracownicy podmiotu uprawnionego są zobowiązani do natychmiastowego usunięcia zanieczyszczeń powstałych w wyniku załadunku i transportu nieczystości płynnych, a podmiot uprawniony ma obowiązek tak zorganizować opróżnianie zbiorników bezodpływowych, aby nie zagrażały one bezpieczeństwu ruchu drogowego.

Informacje dotyczące realizacji przez Gminę działań nadzorczych (kontrolnych) wobec przestrzegania przez właścicieli nieruchomości ww. obowiązków przedstawiono w pkt. 2.1. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 55-59)

1.2. Weryfikacja aglomeracji

W okresie objętym kontrolą funkcjonowała aglomeracja Sława wyznaczona na podstawie uchwały Nr II/12/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 grudnia 2014 r. oraz uchwały zmieniającej Nr XXIV/323/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 października 2016 r. Ww. uchwały spełniały wymogi określone

¹² Dz. U. z 2019 r. poz. 712, ze zm.

¹³ Akt notarialny z dnia 31 grudnia 2011 r.

¹⁴ Uchwała Nr XXVIII/158/16 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 22 września 2016 r.

w przepisie § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie sposobu wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji¹⁵.

Przyjęcie ww. uchwał poprzedzone było każdorazowo uzgodnieniem z Dyrektorem RZGW we Wrocławiu¹⁶ oraz RDOŚ w Gorzowie Wlkp.¹⁷, a także zasięgnięciem opinii Rady Miejskiej w Ślawie.

Aglomeracja obejmowała wyłącznie miejscowości zlokalizowane w Gminie, tj. miasto Śława oraz 11 wsi i 3 przysiółki, o łącznej równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) – 29.874, z dwoma oczyszczalniami ścieków (w Ślawie, ul Długa 1) oraz w Krążkowie (działki ewid. nr 317/3, 317/4, 538).

Wskaźnik koncentracji wynosił 126 i spełniał wymogi określone w przepisie § 3 ust. 4 ww. rozporządzenia w sprawie sposobu wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji.

Według stanu na 30 września 2020 r. na obszarze Aglomeracji zamieszkiwało 7.918 spośród 12.771 (tj. 62,0%) mieszkańców Gminy.

W okresie objętym kontrolą nie dokonywano zmian w zakresie obszaru i granic Aglomeracji.

(akta kontroli str. 60-130, 265)

Podstawowym celem utworzenia Aglomeracji była realizacja projektu pod nazwą „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Śława” (dalej: *Projekt, Przedsięwzięcie Nr 1*), w ramach którego zaplanowano wybudowanie m.in. sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 90,9 km (73,1 km z pominięciem odcinków równoległych w jednym wykopie), w tym grawitacyjnej – 51,9 km oraz tłocznej – 39,0 km, a także modernizację oczyszczalni ścieków w Ślawie oraz budowę oczyszczalni ścieków w Krążkowie. Według założeń zawartych w Planie Aglomeracji ww. sieć kanalizacyjna powinna obsługiwać ogółem 9.214 osób (w tym 6.060 turystów¹⁸).

(akta kontroli str. 91-107)

Uchwałą Rady Miejskiej w Ślawie z dnia 22 grudnia 2015 r.¹⁹ udzielono Zarządowi Spółki upoważnienie na złożenie wniosku o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, a także realizację przedsięwzięć w ramach ww. Projektu.

W okresie objętym kontrolą całość przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z realizacją Projektu (w tym udzielanie zamówień publicznych, finansowanie i ewidencjonowanie wydatków) prowadziła Spółka.

(akta kontroli str. 60-107, 131, 164-167)

Pismami z dnia 22 października 2019 r. oraz 4 lutego 2020 r. przesłano do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (dalej: *PGW Wody Polskie*) ankietę aktualizującą na potrzeby sporządzenia szóstej aktualizacji KPOŚK 2021 (dalej: *AKPOŚK 2021*). Zawarte w ankiecie podstawowe dane dotyczące Aglomeracji (m.in. obszar, wskazanie uchwały w sprawie aglomeracji) były zgodne z obowiązującą uchwałą w sprawie wyznaczenia granic aglomeracji.

(akta kontroli str. 143-158)

¹⁵ Dz. U. poz. 995 – obowiązywało do dnia 31 grudnia 2017 r.

¹⁶ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

¹⁷ Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp.

¹⁸ Na terenie Gminy Śława zlokalizowane jest największe w województwie lubuskim jezioro – Jezioro Ślawskie, wokół którego zbudowano liczne ośrodki wypoczynkowe i pola namiotowe.

¹⁹ Nr XVIII/96/15.

Uchwałą Rady Miejskiej w Sławie z dnia 8 grudnia 2020 r.²⁰ w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Sława, wyznaczono aglomerację Sława o RLM – 32.128, z dwoma oczyszczalniami ścieków (w Sławie, ul Długa 1) oraz w Krążkowie (działki ewid. nr 317/3, 317/4, 538).

W ww. uchwale wskazano, że podstawowym celem Aglomeracji jest kontynuacja realizacji inwestycji polegającej m.in. na budowie sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej – 51,7 km oraz tłocznej – 39,0 km, modernizacji oczyszczalni ścieków w Sławie oraz budowie oczyszczalni ścieków w Krążkowie (zakończenie realizacji inwestycji zaplanowano na koniec 2021 r.), przy czym realizacja inwestycji pozwoli spełnić wszystkie trzy warunki dyrektywy 91/271/EWG (poziom obsługi siecią kanalizacyjną na terenie Aglomeracji wyniesie 99,51%, nominalna projektowa wydajność oczyszczalni 45.000 RLM). Ponadto w uchwale podano, że w związku z określaniem wskaźnika koncentracji wyłącznie dla planowanych inwestycji odstąpiono od jego określenia (sieć kanalizacyjna w trakcie budowy).

Treść ww. uchwały została uzgodniona z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz PGW Wody Polskie. Uchwała zawierała wszystkie elementy wymagane § 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lipca 2018 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji²¹.

(akta kontroli str. 108-129, 132-142)

1.3. Planowanie zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie Aglomeracji i poza Aglomeracją

Zakres rzeczowy planowanego w AKPOŚK 2017 Przedsięwzięcia Nr 1 (zadanie realizowane przez Spółkę) obejmował w zakresie:

- sieci kanalizacyjnych - 90,72 km długości sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy (przewidywane nakłady finansowe w wysokości 76.314,6 tys. zł oraz termin zakończenia inwestycji w ww. zakresie do 31 grudnia 2021 r.) oraz 0,1 km długości sieci kanalizacyjnej planowanej do modernizacji (przewidywane nakłady finansowe w wysokości 50 tys. zł oraz termin zakończenia inwestycji w ww. zakresie do 31 grudnia 2017 r.); w AKPOŚK 2017 założono, że w wyniku realizacji przedmiotowej inwestycji liczba mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej wzrośnie o 3.154 osoby, a wskaźnik koncentracji wyniesie 126²²;
- oczyszczalni ścieków - rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Sławie oraz budowę nowej oczyszczalni ścieków w Krążkowie (przewidywane łączne nakłady finansowe w wysokości 14.277,7 tys. zł;
- zagospodarowania osadów ściekowych - w przypadku obu oczyszczalni stosowanie osadów jako nawozu na gruntach rolnych m.in. pod uprawę zbóż.

Termin zakończenia całości zadań w ramach Projektu wyznaczono na 31 grudnia 2021 r.

Ogółem planowane nakłady finansowe ujęte w AKPOŚK 2017 związane z realizacją ww. zadań wyniosły 99.642,3 tys. zł, w tym 3.334,4 tys. zł stanowiły środki własne Spółki, 57.752,6 tys. zł środki z Funduszu Spójności POIŚ 2014-2020 oraz 29.555,3 tys. zł środki pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

²⁰ Nr XXVII/213/20.

²¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 1586.

²² Liczba rzeczywistych mieszkańców na 1 km sieci kanalizacyjnej.

Termin uzyskania efektu ekologicznego zarówno w zakresie oczyszczania ścieków, jak i w zakresie przeróbki osadu na oczyszczalniach oraz spełnienie warunków zgodności z dyrektywą 91/271/EWG dla Przedsięwzięcia Nr 1 określono w AKPOŚK 2017 na 31 grudnia 2021 r. – po realizacji wszystkich inwestycji.

(akta kontroli str. 75-129, 164-167, 349-383)

Planowany w AKPOŚK 2017 dla Aglomeracji wskaźnik zbierania ścieg (RLM korzystających z sieci) oraz przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców po realizacji planowanych inwestycji dotyczących sieci kanalizacyjnych określano na podstawie ewidencji prowadzonych w Gminie, w tym ewidencji ludności²³ oraz informacji przekazanych przez Przedsiębiorstwo dot. liczby nieruchomości podłączonych do sieci kanalizacyjnej.

Wskaźnik zbierania ścieg przed realizacją inwestycji planowanych do realizacji wynosił 59,18%, a po zakończeniu Przedsięwzięcia Nr 1 wynosić będzie >95%. Przyrost rzeczywistych mieszkańców po realizacji planowanych inwestycji dot. sieci kanalizacyjnych w V AKPOŚK wynosił 9.214 osób (w tym 6.060 przebywających czasowo).

Zakres przedsięwzięć ujęty w AKPOŚK 2017 był zgodny w zakresie rzeczowym z danymi przekazanymi przez Gminę na potrzeby AKPOŚK 2017.

(akta kontroli str. 75-129, 164-167, 349-383)

Ponadto na terenie Gminy w zakresie gospodarki ściekowej w latach 2018-2020 (III kwartał) zaplanowano (w wieloletnich planach inwestycyjnych Spółki) przedsięwzięcia (realizowane przez Spółkę) w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, które nie zostały ujęte w AKPOŚK 2017, tj.:

- na obszarze Aglomeracji zadanie pn.: „Budowa kompletnego systemu energetycznego opartego o instalacje agregatu kogeneracyjnego wraz z układem ZKF w Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.”, dalej *Przedsięwzięcie Nr 2* – planowane nakłady inwestycyjne w wysokości 3.500 tys. zł zwiększono do wysokości 6.954 tys. zł (planowane dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego - Lubuskie 2020²⁴), dalej: *Przedsięwzięcie nr 2*;
- poza obszarem Aglomeracji zadanie pn.: „Opracowanie dokumentacji projektowej sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Stare Strącze, Krzepielów” – planowane nakłady ze środków własnych Spółki w wysokości 100 tys. zł (dalej: *Przedsięwzięcie nr 3*).

(akta kontroli str. 164-167)

Powyższy zakres planowanych przedsięwzięć był zgodny rzeczowo z obowiązującą uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego w sprawie wyznaczenia aglomeracji Sława, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sława²⁵, Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz Strategią rozwoju Gminy Sława na lata 2014-2022²⁶.

(akta kontroli str. 60-129, 164-167, 227-243, 349-383)

²³ W oparciu o dane ewidencyjne osób zameldowanych w poszczególnych miejscowościach objętych obszarem aglomeracji. Pod uwagę brano również miejsca noclegowe. Ze względu na wahania się liczby mieszkańców przyjęto wartości rzeczywiste bez uwzględniania prognoz demograficznych dla tych obszarów.

²⁴ Dalej: *RPO Lubuskie 2020*.

²⁵ Uchwała Nr XXXIV/205/17 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 30 marca 2017.

²⁶ Uchwała Nr LI/32/2014 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 30 października 2014.

Ww. przedsięwzięcia były również ujmowane w przyjmowanych przez Radę Miejską w Sławie wieloletnich planach rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa stosownie do wymogu określonego w przepisie w art. 21 ust. 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków²⁷.

W okresie objętym kontrolą obowiązywały: Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2016-2021 uchwalony przez Radę Miejską w Sławie w dniu 22 grudnia 2015 r.²⁸, Wieloletni Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych będących w posiadaniu ZWiK Sława Sp. z o.o. na lata 2016-2021²⁹ oraz Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2020-2024³⁰.

W ww. planach wskazano problemy w funkcjonowaniu kanalizacji, tj. w szczególności: brak sieci kanalizacyjnej oraz jej niezbędnego wyposażenia w niektórych miejscowościach zlokalizowanych na obszarze Aglomeracji oraz konieczność wybudowania nowej oczyszczalni ścieków w miejscowości Krążkowo przejmującej ścieki z południowej części Aglomeracji.

Jednakże dane dotyczące obszaru Aglomeracji zawarte we wszystkich opracowanych planach nie były zgodne z danymi dotyczącymi obszaru Aglomeracji zawartymi w uchwale o jej wyznaczeniu³¹, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 60-74, 159-167, 245-251, 384-410)

Uchwałami Rady Miejskiej w Sławie w sprawie przyjęcia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Sława³² określono m.in.:

- obowiązki Przedsiębiorstwa w zakresie zapewnienia minimalnego poziomu usług,
- techniczne warunki określające możliwość dostępu do usług wodociągowo-kanalizacyjnych,
- warunki przyłączenia do sieci kanalizacyjnej,
- zasady dokonywania odbioru przyłączy przez Przedsiębiorstwo,
- szczegółowe warunki i tryb zawierania umów o odprowadzanie ścieków przez Przedsiębiorstwo z odbiorcami,
- sposób rozliczeń stron umowy w oparciu o ceny i stawki opłat ustalone w taryfach,
- standardy obsługi odbiorców przez Przedsiębiorstwo.

Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków zawierał elementy wymagane przepisem art. 19 ust. 5 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

(akta kontroli str. 411-424)

²⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028. Dalej: *ustawa o zbiorowym odprowadzaniu ścieków*.

²⁸ Uchwała nr XVIII/97/15 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu Inwestycyjnego ZWiK Sława Sp. z o.o. na lata 2016-2021.

²⁹ Uchwała nr XLVI/291/18 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie zmiany uchwały nr XVIII/97/15 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu Inwestycyjnego ZWiK Sława Sp. z o.o. na lata 2016 – 2021.

³⁰ Uchwała nr XXI/181/20 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych będących w posiadaniu Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o. na lata 2020-2024.

³¹ Uchwała nr XXIV/323/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 października 2016 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wyznaczenia aglomeracji Sława.

³² Uchwała Nr XLV/250/06 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie Regulaminu Dostarczania Wody i Odprowadzania Ścieków na terenie Gminy Sława, Uchwała Nr III/22/18 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Sława.

Pismem Nr TIA.7013.47.2019 z dnia 31 października 2019 r. Gmina przekazała PGW Wody Polskie ankietę do VI aktualizacji KPOŚK. Ankietę, po jej weryfikacji przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, wymagała wprowadzenia poprawek w zakresie:

- liczby RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej oraz dostarczanych do oczyszczalni taboru asenizacyjnym;
- wysokości nakładów inwestycyjnych niezbędnych do realizacji inwestycji na sieci kanalizacyjne oraz na oczyszczalnię ścieków wraz z przeróbką osadu i jego zagospodarowaniem.

Po dokonanych zmianach, pismem w dniu 4 lutego 2020 r. przekazano PGW Wody Polskie ankietę do VI aktualizacji KPOŚK z uwzględnieniem uwag ww. jednostki. W ww. ankiecie zaktualizowano terminy realizacji poszczególnych przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017 (termin zakończenia całości inwestycji do końca 2021 r.), których realizacja pozwoli spełnić dla Aglomeracji wszystkie warunki przewidziane w dyrektywie 91/271/EWG.

(dowód: akta kontroli str. 425-439)

1.4. Monitorowanie zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie Aglomeracji (KPOŚK)

Ocenę aktualnego stanu, postępu oraz uzyskiwanych efektów w realizacji przedsięwzięć ujętych w KPOŚK 2017, w tym wskaźniki zbierania ścieg (% RLM korzystających z sieci) oraz przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców podłączonych do sieci monitorowano na podstawie danych uzyskiwanych głównie z Przedsiębiorstwa.

Działania związane z monitorowaniem stanu realizacji oraz efektów przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017 polegały m.in. na analizie sprawozdań i informacji przedkładanych – w ramach sprawowanego nadzoru właścicielskiego nad działalnością Spółki – na posiedzeniach Rady Nadzorczej (RN) Spółki, w których uczestniczyli m.in. Burmistrz Sławy oraz radca prawny Urzędu (Przewodniczący RN). Ponadto Burmistrz Sławy uczestniczył w spotkaniach z pracownikami Spółki z pionu technicznego oraz realizującymi inwestycje dotyczące Projektu, na których omawiano aktualną sytuację odnośnie postępu, stanu zaawansowania inwestycji oraz uzyskiwanych efektów.

(akta kontroli str. 271, 324-348)

W zakresie wykonywania obowiązków sprawozdawczych przez Burmistrza Sławy z realizacji KPOŚK ustalono, że w sposób niesformalizowany zadania w tym zakresie realizowało przede wszystkim Przedsiębiorstwo (przygotowywało projekty sprawozdań w zakresie danych dotyczących ilości ściegów w Aglomeracji oraz kwot poniesionych wydatków), a Urząd nie w pełni rzetelnie weryfikował otrzymane dane, a także wykazywał dane będące w jego dyspozycji. Skutkowało to podawaniem w ankietach za lata 2018 oraz 2019 niezgodnych ze stanem faktycznym informacji w zakresie: liczby mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych na obszarze Aglomeracji, ilości ściegów w Aglomeracji, liczby przydomowych oczyszczalni ściegów oraz zbiorników bezodpływowych w Aglomeracji, a także kwot poniesionych wydatków, co zostało szerzej opisane w dalszej części wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* w obszarze 1 oraz 3.

(akta kontroli str. 159-167, 244, 261-262, 298-299, 440-468)

Sprawozdania z realizacji KPOŚK za lata 2018-2019 zostały przekazane do PGW Wody Polskie (zgodnie z wymaganym wzorem) w dniach: 29 stycznia 2019 r.

(za 2018 r.) oraz 27 lutego 2020 r. (za 2019 r.), tj. w terminach wskazanych w art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne³³.

W wyniku przeprowadzonych przez PGW Wody Polskie analiz, Urząd w każdej z ww. ankiet dokonywał korekty³⁴. Zostały one przesłane w terminie do siedmiu dni od wezwania do poprawy sprawozdań. Uwagi dotyczyły m.in. liczby RLM osób czasowo przebywających w Aglomeracji, długości sieci kanalizacji deszczowej, ilości ścieków oczyszczanych systemami indywidualnymi oraz wysokości poniesionych nakładów.

(akta kontroli str. 442-468)

Według informacji pozyskanych z Przedsiębiorstwa w okresie objętym kontrolą w zakresie Przedsięwzięcia Nr 1 realizowano:

- w ramach zadania pn. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej dla aglomeracji Sława - Etap 1 Zlewnia Krążkowo³⁵ - budowę kanalizacji sanitarnej działającej w systemie grawitacyjno-tłocznym w obszarze zlewni Krążkowo w miejscowościach Krążkowo, Lipinki, Kuźnica Głogowska (z przysiółkami Tarnówek, Głuchów i Myszyniec), Radzyń, Tarnów Jezierny o łącznej długości dla podanej zlewni 61, 7 km oraz budowę oczyszczalni ścieków w Krążkowie;
- w ramach zadania pn. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej dla aglomeracji Sława - Etap 2 Zlewnia Sława³⁶ - budowę kanalizacji sanitarnej działającej w systemie grawitacyjno-tłocznym w obszarze zlewni Sława w miejscowościach Śmieszkowo, Wróblów, Lubogoszcz, Gola, Lubiatów (z przysiółkiem Krępina) oraz w części miasta Sława o łącznej długości kolektorów ściekowych wynoszącej 28,2 km, a ponadto budowę rurociągu tłocznego ścieków oczyszczonych z oczyszczalni ścieków Sława na poletka filtracyjne;

Roboty budowlane określone w ww. zadaniach w wyniku wydłużających się procedur przetargowych rozpoczęto z opóźnieniem w stosunku do planowanych w AKPOŚK 2017 terminów rozpoczęcia realizacji inwestycji w ww. zakresie, tj. wynoszącym 213 dni w przypadku budowy sieci kanalizacyjnej³⁷ i 540 dni w przypadku budowy nowej oczyszczalni ścieków w Krążkowie³⁸.

W przypadku budowy sieci kanalizacyjnej opóźnienie nie skutkowało opóźnieniem planowanego w AKPOŚK 2017 na 31 grudnia 2021 r. zakończenia inwestycji z uwagi na fakt, że zakończenie realizacji budowy sieci kanalizacyjnej w zlewni Krążkowo zaplanowano na 24 sierpnia 2021 r., a roboty budowlane w zlewni Sława

³³ Dz. U. z 2020 r. poz. 310, ze zm.

³⁴ Uwagi do Ankiety (sprawozdanie) z realizacji KPOŚK za 2018 r. PGW Wody Polskie przekazało w dniu 14 marca 2019 r. – Korekta Ankiety została przekazana w dniu 18 marca 2019 r. Uwagi do Ankiety (sprawozdanie) z realizacji KPOŚK za 2019 r. PGW Wody Polskie przekazało w dniu 2 kwietnia 2020 r. – Korekta Ankiety została przekazana w dniu 7 kwietnia 2020 r.

³⁵ Zadanie nr 10 według harmonogramu realizacji projektu stanowiącego załącznik nr 3 do umowy o dofinansowanie.

³⁶ Zadanie nr 11 według harmonogramu realizacji projektu stanowiącego załącznik nr 3 do umowy o dofinansowanie.

³⁷ W ramach budowy sieci kanalizacyjnej plac budowy przekazano wykonawcy pierwszego kontraktu (umowa nr 1/2018 z dnia 24 sierpnia 2018 r. – zlewnia Krążkowo) 21 września 2018 r., podczas gdy planowana data rozpoczęcia realizacji według AKPOŚK 2017 to 20 luty 2018 r. Kolejne dwa kontrakty na budowę kanalizacji sanitarnej zawarto 8 lipca 2019 r. – zlewnia Sława, tj. umowa nr JRP.511.RB.2.1.2019 (plac budowy przekazano 1 sierpnia 2019 r.) oraz umowa nr JRP.511.RB.2.2.2019 (plac budowy przekazano 7 sierpnia 2019 r.).

³⁸ Plac budowy przekazano wykonawcy zadania 21 września 2018 r., podczas gdy planowana data rozpoczęcia realizacji według AKPOŚK 2017 to 30 marzec 2017 r.

zakończono 7 lipca 2020 r. w miejscowościach Lubiatów i Krępina³⁹ oraz 27 grudnia 2020 r. w miejscowościach Śmieszkowo, Wróblów, Gola, Sława⁴⁰.

Nie dotrzymano natomiast planowanego w AKPOŚK 2017 terminu zakończenia realizacji zadania w zakresie budowy nowej oczyszczalni w Krążkowie, tj. termin zakończenia zadania według umowy zawartej z wykonawcą zadania⁴¹ ustalono na 24 sierpień 2021 r., podczas gdy termin zakończenia inwestycji według AKPOŚK 2017 to 28 lutego 2019 r. Zakończenie zadania zaplanowane jest łącznie z zakończeniem budowy sieci kanalizacyjnej w zlewni Krążkowo.

(akta kontroli str. 164-167, 252-260)

Ponadto w zakresie Przedsięwzięcia Nr 1 w okresie objętym kontrolą nie zrealizowano:

- rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Sławie - do czasu zakończenia czynności kontrolnych nie rozpoczęto robót budowlanych⁴², podczas gdy termin realizacji prac inwestycyjnych według AKPOŚK 2017 obejmował okres od 30 marca 2017 r. do 28 lutego 2019 r.;
- modernizacji sieci kanalizacyjnej o długości 0,1 km - do czasu zakończenia czynności kontrolnych nie rozpoczęto robót budowlanych, podczas gdy termin realizacji inwestycji według AKPOŚK 2017 obejmował okres od 1 lipca 2017 r. do 31 lipca 2017 r.

(akta kontroli str. 164-167, 252-260)

Wskutek opóźnień w realizacji ww. przedsięwzięć wskaźniki (procent RLM korzystających z sieci) w poszczególnych latach objętych kontrolą były na niskim poziomie i wynosiły na koniec roku: 2018 – 85,68%, 2019 – 68,42% oraz 2020 (30 września) – 69,6%.

(akta kontroli str. 269)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że: *Zadania zapisane w projekcie pn. "Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Sława" są realizowane według przyjętego harmonogramu oraz w oparciu o nasze możliwości kadrowe i finansowe. W 2018 roku harmonogram przewidywał realizację wszystkich zadań jednocześnie przez wielu wykonawców. W toku analizy rzeczowej i finansowej projektu, przy możliwościach kadrowych Jednostki Realizującej Projekt, podjęto decyzję o rozpisaniu zadań na dłuższe okresy łącząc je w logiczne części: osobno dla zlewni Krążkowo i osobno dla zlewni Sława. Zadania pozostałe związane z Oczyszczalnią Ścieków w Sławie oraz obiektami na oczyszczalni ujęto w osobnych zadaniach. Według harmonogramu przetargów zadania na oczyszczalni ścieków przesunięto na koniec realizacji. Według analiz, budowa nowych obiektów sieciowych miała większy priorytet niż modernizacja obiektów na terenie OŚ w Sławie. Stąd przesunięcie postępowań przetargowych na OŚ w Sławie na 2020 rok oraz realizacja tego zadania w 2021 roku.*

Jeśli chodzi o modernizację 100 m odcinka sieci sanitarnej jest to związane z sieciami wewnętrznym na oczyszczalni ścieków w Sławie. Wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Sławie będzie modernizowany odcinek rurociągu tłoczego wyprowadzającego ścieki oczyszczone na poletka filtracyjne. Zadanie będzie zrealizowane w 2021 roku.

(akta kontroli str. 252-257)

³⁹ Potwierdzenie przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego we Wschowie o przyjęciu zawiadomienia o zakończeniu budowy i braku sprzeciwu, co do zamiaru przystąpienia do użytkowania inwestycji (z 16 października 2020 r. PINB/I2/7353/S44/2020/02, PINB/I2/7353/S45/2020/03 oraz PINB/I2/7353/S46/2020/03).

⁴⁰ Potwierdzenie przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego we Wschowie o przyjęciu zawiadomienia o zakończeniu budowy i braku sprzeciwu, co do zamiaru przystąpienia do użytkowania inwestycji (z dnia 2 lutego 2021 r. PINB/I2/7353/S06/2021/01, z 3 lutego 2021 r. PINB/I2/7353/S07/2021/01, PINB/I2/7353/S08/2021/01, PINB/I2/7353/S09/2021/01 oraz z 11 lutego 2021 r. PINB/I2/7353/S05/2021/03).

⁴¹ Umowa nr 1/2018 z dnia 24 sierpnia 2018 r.

⁴² W toku kontroli NIK trwały procedury przetargowe - na 4 marca 2021 r. zaplanowano otwarcie ofert.

Burmistrz odnośnie nadzoru nad stanem realizacji ww. zadań wyjaśnił, że: *Staram się na bieżąco monitorować zakres i postęp prac w ramach ww. projektu. Informacje w tym zakresie prezentowane są w sposób formalny w trakcie posiedzeń Walnego Zgromadzenia Spółki, jak i odbywam szereg rozmów z Prezesem i pracownikami Spółki w trakcie, których omawiana są kluczowe problemy i trudności w realizacji projektu. Odstępstwa od założeń według mej wiedzy mają zasadniczo przyczyny obiektywne są związane z przedłużającym się postępowaniami przetargowymi, jak i pewnymi uzasadnionymi korektami w harmonogramie poszczególnych przedsięwzięć, co jednak nie powinno mieć wpływu na dotrzymanie terminów finalnych. Jednocześnie deklaruje, dołożenie najwyższej uwagi i możliwie maksymalnego wsparcia Spółki w zapewnieniu terminowej realizacji całości przedsięwzięć zgodnie z przyjętymi założeniami.*

(akta kontroli str. 159-163)

Przedsięwzięcia Nr 2 i Nr 3 były realizowane zgodnie z przyjętymi programami działalności gospodarczej Spółki na lata 2018-2020, tj. przedsięwzięcie Nr 3 zrealizowano w 2018 r., natomiast realizację przedsięwzięcia Nr 2 rozpoczęto w 2019 r., a termin zakończenia rzeczowej realizacji zaplanowano⁴³ na 30 listopada 2020 r. w tym osiągnięcie planowanych efektów, tj. m.in.: zastosowanie fermentacji metanowej w wydzielonej zamkniętej komorze fermentacyjnej umożliwiające uzyskanie wysokiego stopnia mineralizacji osadów przy niskich kosztach eksploatacyjnych oraz zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną dla obiektów ZWiK.

(akta kontroli str. 164-167, 244-260)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Wymienione niżej zadania w zakresie gospodarki ściekowej nie zostały przydzielone do realizacji żadnemu pracownikowi / komórce organizacyjnej Urzędu:
 - tworzenie oraz dokonywanie okresowego przeglądu obszarów i granic aglomeracji,
 - identyfikowanie nieruchomości niepodłączonych do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz egzekwowanie od ich właścicieli obowiązku podłączenia tych nieruchomości do ww. sieci,
 - zbieranie danych i informacji dotyczących KPOŚK oraz sporządzanie sprawozdań z realizacji KPOŚK.

Zgodnie ze standardami kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r.), struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań jednostki, a zakres zadań poszczególnych komórek powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika.

(akta kontroli str. ZESTAWIENIA, SPRAWOZDANIA, 159-163)

Burmistrz wyjaśnił, że *Faktycznie nie wszystkie zadania w zakresie gospodarki ściekowej zostały wprost i jednoznacznie przypisane do zadań poszczególnych komórek organizacyjnych i pracowników Urzędu. Dostrzegając ten błąd oraz jego konsekwencje polegające na niepełnej realizacji zadań w najbliższym czasie postaramy się jednoznacznie przypisać wszystkie zadania do konkretnych komórek i pracowników.*

(akta kontroli str. 159-163)

⁴³ Zgodnie z harmonogramem realizacji projektu.

2. Dane dotyczące obszaru Aglomeracji zawarte we wszystkich opracowanych przez Spółkę projektach wieloletnich planów, a w konsekwencji w przyjętych przez Radę Miejską uchwałach w sprawie przyjęcia wieloletnich planów, nie były zgodne z danymi dotyczącymi obszaru Aglomeracji zawartymi w uchwale o jej wyznaczeniu. W ww. planach wskazano brak sieci kanalizacyjnej oraz jej niezbędnego wyposażenia w miejscowościach zlokalizowanych na obszarze aglomeracji Sława, w tym w miejscowościach (wsiach): Nowe Strącze, Stare Strącze, Krzepielów, podczas gdy zgodnie z uchwałą o wyznaczeniu Aglomeracji jej obszar nie obejmował wsi Nowe Strącze, Stare Strącze oraz Krzepielów.

(akta kontroli str. 60-74, 159-167, 245-251, 384-410)

Burmistrz wyjaśnił, że *Wykazywanie w wieloletnich planach inwestycyjnych Spółki trzech wsi niewchodzących w skład Aglomeracji Sława było ewidentnym przeoczeniem i zostanie skorygowane przy uchwalaniu najbliższego planu.*

(akta kontroli str. 159-163)

3. W sprawozdaniach z realizacji KPOŚK za 2018 r. i za 2019 r. podane były nieprawidłowe dane (niezgodne ze stanem faktycznym) w następującym zakresie:
- liczby mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych na obszarze Aglomeracji (w sprawozdaniu za 2018 r. podano 3.156 osób, a w sprawozdaniu za 2019 r. – 3.154 osób), podczas gdy faktycznie liczby te wynosiły odpowiednio: 3.524 oraz 3.189 osób;
 - liczby zbiorników bezodpływowych na obszarze Aglomeracji (w sprawozdaniu za 2019 r. podano 2.874 zbiorniki, podczas gdy faktycznie na obszarze Aglomeracji było 1.313 zbiorników;
 - liczby przydomowych oczyszczalni ścieków i mieszkańców korzystających z tych oczyszczalni na obszarze Aglomeracji (w sprawozdaniu za 2018 r. podano 47 oczyszczalni oraz 200 osób, a w sprawozdaniu za 2019 r. – 37 oczyszczalni oraz 156 osób), podczas gdy faktycznie liczby te wynosiły odpowiednio: w roku 2018 – 28 i 135, a w roku 2019 – 37 i 156;
 - ilości ścieków odebranych ze zbiorników bezodpływowych (taborem asenizacyjnym) na obszarze Aglomeracji (w sprawozdaniu za 2018 r. podano 103,8 tys. m³, a w sprawozdaniu za 2019 r. – 104,7 tys. m³), podczas gdy faktycznie ilość tych ścieków wynosiła odpowiednio: w roku 2018 – 66,4 tys. m³, a w roku 2019 – 64,0 tys. m³.

Według Kierownika Referatu TIA w latach 2018-2020 Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Sławie przekazywał wypełnione ankiety do Referatu Techniczno-Inwestycyjnego i Architektury Urzędu. Po uzupełnieniu danych o informacje będące w kompetencji Referatu Ochrony Środowiska ankiety były przekazywane do RZGW we Wrocławiu. Przed przekazaniem ostatecznej wersji nie dokonywano szczegółowej weryfikacji otrzymanych danych. Ewentualne poprawki i korekty wprowadzał ZWiK bezpośrednio do RZGW.

(akta kontroli str. 159-167, 244, 261-262, 298-299, 440-468)

Burmistrz wyjaśnił, że *Faktycznie w przekazanych do PGW Wody Polskie ankietach sprawozdawczych za lata 2018 oraz 2019 wykazano nierzetelne dane. Powyższe było spowodowane w szczególności brakiem rzetelnej weryfikacji materiałów otrzymanych od ZWiK w Sławie oraz błędem pracowników Urzędu. W celu wyeliminowania tego błędu w przyszłości wprowadzimy w Urzędzie mechanizm rzetelnej weryfikacji przesyłanych danych, a także reprezentując właściciela Spółki na najbliższym Walnym Zgromadzeniu zasygnalizuję Prezesowi Spółki konieczność rzetelnego wypełnienia obowiązków sprawozdawczych.*

Jednocześnie deklaruję, że dołożymy najwyższej staranności w wykazywaniu rzetelnych danych w informacjach z kolejnych lat sprawozdawczych.

(akta kontroli str. 159-163)

OCENA CZĄSTKOWA

W ramach organizacji Urzędu nie wszystkie zadania związane z gospodarką ściekową zostały przydzielone do realizacji pracownikom Gminy.

W Gminie właściwie zdiagnozowano kluczowe problemy gospodarki ściekowej (brak sieci kanalizacyjnej oraz konieczność modernizacji istniejącej i budowy nowej oczyszczalni ścieków), a następnie w sposób zgodny z obowiązującymi wymogami wyznaczono aglomerację Sława.

Zakres planowanych przez Gminę i ujętych w AKPOŚK 2017 przedsięwzięć był zgodny z obowiązującymi w Gminie dokumentami planistycznymi, a dane i informacje o Aglomeracji były zgodne z danymi na podstawie których dokonano jej wyznaczenia. Nie mniej jednak wskutek opóźnień w realizacji zaplanowanych przedsięwzięć nie zapewniono znaczącego wzrostu wskaźnika zbierania siecią, stanowiącego jeden z warunków wdrożenia dyrektywy. Nierzetelnie sporządzono sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2018 r. i za 2019 r.

OBSZAR

2. Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi.

Opis stanu faktycznego

2.1. Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze Gminy

Gmina dysponowała danymi (pozyskiwanymi w szczególności od Spółki) o liczbie i procentowym udziale mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej, przydomowych oczyszczalni ścieków, zbiorników bezodpływowych na terenie Aglomeracji oraz na terenie całej Gminy.

W latach 2018 - 2020 (III kwartał) z sieci kanalizacyjnej korzystało odpowiednio 4.563 i 4.789 i 4.853 mieszkańców, tj. 55,5%, 59,1% i 61,3% mieszkańców Aglomeracji (35,6%, 37,1% i 38,0% mieszkańców Gminy). Wszystkie osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej zamieszkiwały obszar Aglomeracji.

Liczba mieszkańców korzystająca ze zbiorników bezodpływowych na terenie Aglomeracji w kontrolowanym okresie zmniejszała się i wynosiła 3.524, 3.189 i 2.919 mieszkańców (42,9%, 39,4% i 36,9% mieszkańców Aglomeracji) odpowiednio w latach 2018 i 2019 i 2020 (III kwartał). Natomiast liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych poza obszarem Aglomeracji zwiększała się i wynosiła 4.503, 4.633 i 4.681 mieszkańców (97,8% i 96,7% i 96,5% mieszkańców obszaru poza Aglomeracją) odpowiednio w latach 2018 i 2019 i 2020 (III kwartał).

Najmniejszy odsetek stanowili mieszkańcy korzystający z przydomowych oczyszczalni ścieków, tj. na terenie Aglomeracji: 135, 126 i 146 mieszkańców (tj. 1,6%, 1,6% i 1,8% mieszkańców Aglomeracji) odpowiednio w latach 2018 - 2020 (II kwartał) oraz poza obszarem Aglomeracji 101, 156 i 172 mieszkańców (tj. 2,2%, 3,3% i 3,5% mieszkańców obszaru poza Aglomeracją) odpowiednio w latach 2018 - 2020 (III kwartał).

(akta kontroli str. 263-267, 311)

Łączna ilość ścieków (w tys. m³) odprowadzonych w Gminie w poszczególnych latach objętych kontrolą wynosiła:

- w roku 2018 – 728,6, z tego 616,7 z sieci kanalizacyjnej (0 spoza obszaru Aglomeracji) oraz 111,9 od zbierających nieczystości ciekłe w bezodpływowych zbiornikach (w tym 45,5 spoza obszaru Aglomeracji);
- w roku 2019 – 732,0, z tego 626,1 z sieci kanalizacyjnej (0 spoza obszaru Aglomeracji) oraz 105,9 od zbierających nieczystości ciekłe w bezodpływowych zbiornikach (w tym 41,9 spoza obszaru Aglomeracji);
- w roku 2020 (do 30 września) – 564,6, z tego 475,4 z sieci kanalizacyjnej (0 spoza obszaru Aglomeracji) oraz 89,2 od zbierających nieczystości ciekłe w bezodpływowych zbiornikach (w tym 31,4 spoza obszaru Aglomeracji).

Gmina nie dysponowała danymi o ilości ścieków oczyszczonych w przydomowych oczyszczalniach ścieków z uwagi na fakt, że Gmina oraz Spółka nie zarządzała żadnymi indywidualnymi systemami oczyszczania ścieków⁴⁴.

(akta kontroli str. 263-267)

W okresie objętym kontrolą ilość dostarczonej przez Spółkę wody wynosiła odpowiednio: w roku 2018 – 502,5 tys. m³, w roku 2019 – 528,0 tys. m³, w roku 2020 (III kw.) – 398,9 tys. m³.

Ustalono, że różnica (mniejsza ilość) pomiędzy ilością zużytej wody a ilością odebranych ścieków jest wynikiem funkcjonowania na terenie Gminy dwóch dużych przedsiębiorstw przemysłu mięsnego, które posiadały własne ujęcia wody, a ścieki odprowadzały systemem kanalizacji zbiorczej.

(akta kontroli str. 264)

W Urzędzie prowadzona była ewidencja zbiorników bezodpływowych, w której zaewidencjonowano 2.295 zbiorników⁴⁵ oraz ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków, w której zaewidencjonowano 69 oczyszczalni⁴⁶.

Ewidencję zbiorników bezodpływowych prowadzono w Urzędzie w formie elektronicznej, przy wykorzystaniu specjalistycznego oprogramowania (*GOMIG*), a także korzystając z informacji zawartych w ewidencji zbiorników bezodpływowych prowadzonych odrębnie w Spółce.

Analiza danych będących w dyspozycji Urzędu odnośnie ww. zbiorników bezodpływowych wykazała m.in., że Urząd posiadał informacje dotyczące:

- lokalizacji nieruchomości (adres – nr porządkowy nieruchomości, a w przypadku niezakończenia budowy – nr działki ewidencyjnej) oraz dane jej właściciela;
- objętości powstających nieczystości ciekłych w poszczególnych miesiącach ustalanych na podstawie kart zrzutu nieczystości płynnych do stacji zlewnej – przekazywanych przez poszczególne podmioty (przedsiębiorców) odbierające nieczystości płynne;
- aktualnych umów zawartych przez właścicieli nieruchomości na opróżnianie zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str. 223-226, 263-267, 272-276, 311)

W ww. ewidencji brak było informacji odnośnie:

- objętości zbiorników bezodpływowych;

⁴⁴ Gmina nie była zobowiązana do posiadania takiej informacji.

⁴⁵ Stan na 30.09.2020 r., z tego 964 poza obszarem Aglomeracji.

⁴⁶ Stan na 30.09.2020 r., z tego 44 poza obszarem Aglomeracji.

- częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, przy czym w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Sława nie określono takiej częstotliwości (opisano w pkt. 1.3. niniejszego wystąpienia).

(akta kontroli str. 55-59, 223-226, 263-267, 272-276, 311)

Kierownik Referatu ROŚ wyjaśniła, że *Urząd nie dysponuje informacjami o wielkości użytkowanych zbiorników. Istnieje możliwość wprowadzenia do ewidencji objętości, jednakże w latach 2009-2013, gdy prowadzono szczegółowe kontrole posesji w każdej miejscowości, m.in. w sprawie określenia objętości zbiornika, właściciele posesji nie dysponowali dokumentacją, wiedzą bądź nie pamiętali pojemności użytkowanego zbiornika. Głównie wynika to ze zmian właścicielskich bądź wieloletniego użytkowania. Jako przedstawiciele Organu, tj. pracownicy referatu Rolnictwa, Ochrony Środowiska oraz Strażnicy Miejscy, nie posiadaliśmy narzędzi do określenia objętości zbiorników.*

W kwestii zawarcia w ewidencji wymagań częstotliwości opróżniania zbiorników w ciągu kwartału danego roku, nie dokonuje się takich zapisów. Działając na podstawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Sława, będącym aktem obowiązującym, nadzór nad częstotliwością wywozu nieczystości ciekłych scedowany został na właścicieli posesji. Właściciel nieruchomości jest zobowiązany do kontrolowania poziomu nieczystości ciekłych w zbiorniku, zabezpieczając zbiornik przed przepełnieniem, wyciekaniem i zanieczyszczeniem środowiska. Częstotliwość wywozu nieczystości ciekłych z nieruchomości jest sprawdzana wrywkowo przez porównanie ilości pobranej wody a ilością przekazanych do stacji zlewnej nieczystości ciekłych z poszczególnych nieruchomości. W ocenie Organu, przyjęty system określający częstotliwość opróżniania zbiorników z nieczystości ciekłych, zapewnia podjęcie działań zgodnych ze stanem faktycznym. Będąc Gminą o charakterze rekreacyjno- wypoczynkowym, jesteśmy zobowiązani do uwzględnienia potrzeb bytowych również osób przebywających czasowo- wypoczynkowo, głównie w okresie letnim, w domkach letniskowych. Przykładowo określając częstotliwość wywozu nieczystości ciekłych z danej nieruchomości 1 raz w miesiącu względem tej grupy właścicieli domków letniskowych, w większości byłoby to nieadekwatne do rzeczywistości. W okresie jesienno-zimowym na tych nieruchomościach nie są wytwarzane nieczystości ciekłe.

(akta kontroli str. 223-226)

W sprawie sposobu kontrolowania przez Urząd prawidłowości w zakresie realizacji przez właścicieli obowiązków opróżnienia zbiorników bezodpływowych ustalono m.in., że:

- przed 2018 r. Straż Miejska w Sławie została wyposażona w urządzenie FOG Smoker, tj. lokalizator nielegalnych przyłączy. Urządzenie to pozwalało na wykrycie nieszczelności rurociągów bądź nielegalnych odprowadzeń nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych;
- analizie (porównaniu) poddawano w Spółce ilość zużytej wody z danymi dotyczącymi wielkości oraz częstotliwości opróżniania przez właścicieli zbiorników bezodpływowych (w Spółce), a w przypadku zastrzeżeń w tym zakresie zawiadamiano Straż Miejską celem podjęcia wspólnych z pracownikami Spółki kontroli.

Przykładowo pismem z dnia 25 maja 2020 r. Spółka poinformowała Straż Miejską o potrzebie przeprowadzenia kontroli siedmiu posesji w miejscowości Przybyszów (z prowadzonych analiz wynikało, że zużyto w nich od 2 do 33 m³ wody, a udokumentowany wywóz nieczystości ciekłych od 0 do 6 m³).

W odpowiedzi z dnia 8 czerwca 2020 r. Straż Miejska poinformowała Spółkę, że ww. pismo w całości zostało zrealizowane, a osoby u których stwierdzono nieprawidłowości zostały ukarane.

W poszczególnych latach objętych kontrolą Straż Miejska w Sławie ujawniła następującą liczbę nieprawidłowości związanych z wywozem nieczystości płynnych: w roku 2018 – 41 (w tym 34 zakończone pouczeniem, sześć mandatami karnymi oraz jedna wnioskiem o ukaranie do sądu), w roku 2019 – 35 (w tym 28 zakończone pouczeniem, sześć mandatami karnymi oraz jedna wnioskiem o ukaranie do sądu), a w roku 2020 – 33 (w tym 15 zakończone pouczeniem, 16 mandatami karnymi oraz dwie wnioskiem o ukaranie do sądu).

(akta kontroli str. 277, 279-287)

Analiza danych będących w dyspozycji Urzędu odnośnie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków wykazała m.in., że Urząd posiadał informacje dotyczące:

- lokalizacji nieruchomości (adres, nr działki ewidencyjnej) oraz dane jej właściciela wraz z liczbą osób zameldowanych;
- częstotliwości wywozu osadu;
- wielkości przepustowości oczyszczalni – w m³ / dobę.

Ustalono, że zapisy w ww. ewidencji uzupełniano na podstawie dwóch źródeł, tj. corocznie pozyskiwanych danych ze Starostwa Powiatowego we Wschowie odnośnie zgłoszeń na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków oraz prowadzonych w terenie kontroli przez pracowników Spółki i Straży Miejskiej.

(akta kontroli str. 272-276, 281-284, 288, 294)

Analiza informacji uzyskanych w toku kontroli NIK od Starosty Wschowskiego wykazała, że wszystkie zgłoszone do Starostwa Powiatowego we Wschowie w latach 2018-2020 (do 30 września) budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy były uwidocznione w ewidencjach Urzędu.

(akta kontroli str. 295-297)

Dane dotyczące liczby zbiorników bezodpływowych w Gminie podane w załączniku do sprawozdania SG-01 za 2018 r. i 2019 r., przekazywanego przez Gminę do Głównego Urzędu Statystycznego były zgodne ze stanem faktycznym.

Dane dotyczące liczby przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie podane w załączniku do sprawozdania SG-01 za 2018 r. i 2019 r., przekazywanego przez Gminę do Głównego Urzędu Statystycznego nie były zgodne ze stanem faktycznym (w sprawozdaniu za rok 2018 wykazano 75, faktycznie było – 52, za rok 2019 wykazano 82, faktycznie było – 62), co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 223-226, 298-299, 311, 469-474)

Ustalono, że spośród właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe umowy na wywóz nieczystości w poszczególnych latach objętych kontrolą posiadało (stan na 31 grudnia):

- rok 2018 – 1.787 spośród 2.233 (tj. 80,0% ogółu właścicieli);
- rok 2019 – 1.855 spośród 2.263 (tj. 82,0% ogółu właścicieli);
- rok 2020 (30 września 2020 r.) – 1.882 spośród 2.295 (tj. 82,0% ogółu właścicieli).

Z powyższego wynika, że w poszczególnych latach objętych kontrolą odpowiednio: 446, 408 oraz 413 właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe nie posiadało umów na wywóz nieczystości, a Urząd nie zidentyfikował przyczyny braku umów, a także nie organizował opróżniania

zbiorników bezodpływowych w przypadku tych właścicieli (art. 6 ust. 6 u.c.p.g.), co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 223-226, 267, 311)

Badanie odcinka ulicy nieskanalizowanej o zabudowie jednorodzinnej w miejscowości Gola (ok. 510 m., 20 nieruchomości zabudowanych) w zakresie realizacji obowiązku uwidocznienia w ww. ewidencjach wykazało, że:

- jedna nieruchomość posiadała przydomową oczyszczalnię ścieków (ujęta w ewidencji);
- 19 nieruchomości posiadało zbiorniki bezodpływowe (ujęte w ewidencji), przy czym w przypadku 17 nieruchomości właściciele dopełnili obowiązku zawarcia umowy na wywóz nieczystości ciekłych, natomiast w przypadku dwóch nieruchomości brak było zawartych umów, a Urząd nie dysponował informacjami o przyczynach zaniechania tego obowiązku, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 223-226, 300-301)

W okresie objętym kontrolą działalność dotyczącą opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy prowadziło odpowiednio: w latach 2018-2019 – 12 podmiotów (przedsiębiorców), a w roku 2020 (III kwartał) – 11 podmiotów.

W Urzędzie prowadzono ewidencję (rejestr) udzielonych pozwoleń w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych, a dane w niej zawarte odpowiadały faktycznej liczbie podmiotów prowadzących tę działalność. Ewidencja zawierała m.in. dane na temat okresu obowiązywania ważności pozwoleń oraz wskazanie miejsca dostarczenia nieczystości.

W poszczególnych latach objętych kontrolą, nie wydawano decyzji o cofnięciu zezwolenia na prowadzenie przedmiotowych usług, wydawano natomiast decyzje zmieniające i decyzje wygaszające zezwolenie z uwagi na zakończenie prowadzenia działalności oraz decyzje nowym przedsiębiorcom, co każdorazowo było odnotowywane w ww. ewidencji.

(akta kontroli str. 267, 302-310)

Analiza 136 sprawozdań złożonych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych w latach 2018-2020 (III kwartał) wykazała m.in., że:

- sprawozdania zawierały wymagane w art. 9o ust. 3 i 4 u.c.p.g. informacje i wykazy;
- w 19 przypadkach przedsiębiorcy złożyli sprawozdania po terminie wskazanym w art. 9o ust. 2 u.c.p.g., tj. do końca miesiąca następującego po kwartale, którego sprawozdanie dotyczy, a opóźnienia wahały się w przedziale od jednego do 20 dni, przy czym w przypadku żadnego z opóźnień Urząd nie podejmował udokumentowanych działań w celu wyegzekwowania tego obowiązku oraz nałożenia na przedsiębiorców kar pieniężnych w trybie art. 9xb pkt 2 u.c.p.g., co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W Urzędzie dokonywano weryfikacji danych zawartych w złożonych sprawozdaniach poprzez m.in. analizę danych dotyczących ilości i rodzaju nieczystości ciekłych, wskazań stacji zlewnych, zgodności z wymogami pozwolenia oraz wykazu nowo zawartych umów. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości

wzywano przedsiębiorców do korekty sprawozdań (w okresie objętym kontrolą dwa przypadki).

(akta kontroli str. 223-226, 302-310)

Łączna liczba ścieków odebranych i przekazanych przez poszczególne podmioty do siedmiu zlewni⁴⁷ wyniosła: 102,87 tys. m³ w 2018 r., 99,78 tys. m³ w 2019 r. i 85,97 tys. m³ w 2020 r. (do dnia 30 września), z tego blisko 100% trafiało do zlewni w Sławie⁴⁸.

Liczba właścicieli nieruchomości, od których przedsiębiorcy odbierali ścieki, wahała się w poszczególnych kwartałach sprawozdawczych od jednego do odpowiednio: 821 w 2018 r.; 838 w 2019 r. oraz 801 w 2020 r. (do 30 września).

W złożonych przez Spółkę sprawozdaniach wskazano, że podmiot ten odbierał nieczystości od właścicieli nieruchomości w liczbie: od 460 do 710 (w 2018 r.), od 444 do 660 (w 2019 r.) oraz od 453 do 576 w 2020 r. (do 30 września).

(akta kontroli str. 302-310)

Porównanie danych z kwartalnych sprawozdań sporządzanych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z danymi uzyskanymi ze stacji zlewnych w Spółce wykazało nieznaczne (poniżej 3%) różnice w ilości odebranych i przekazanych do oczyszczalni ścieków, a mianowicie:

- w 2018 r. – wg sprawozdań 102,6 tys. m³, wg odczytów ze stacji – 103,7⁴⁹ tys. m³ (różnica 1,1 tys. m³);
- w 2019 r. – wg sprawozdań 99,3 tys. m³, wg odczytów ze stacji – 101,5⁵⁰ tys. m³ (różnica 2,2 tys. m³);
- w 2020 r. (III kwartał) – wg sprawozdań 85,4 tys. m³, wg odczytów ze stacji – 85,9 tys.⁵¹ m³ (różnica 0,5 tys. m³).

(akta kontroli str. 302-303, 309-310, 312)

Kierownik Referatu ROŚ wyjaśniła, że (...) wg mojej wiedzy, a także informacji uzyskanej ze ZWIK w Sławie nieznaczne rozbieżności mogą wynikać z zaokrągleń stosowanych przez przedsiębiorców odbierających ścieki od poszczególnych właścicieli, które następnie są wykazywane w przesyłanych do Urzędu sprawozdaniach.

(akta kontroli str. 223-226)

2.2. Zwiększanie liczby użytkowników sieci kanalizacyjnej

W okresie objętym kontrolą (do dnia 30 września 2020 r.) w Gminie nie oddano do użytkowania nowych odcinków sieci kanalizacji sanitarnej. Natomiast zidentyfikowano wszystkie nieruchomości, których właściciele zobowiązani byli do ich podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej oddanej do użytkowania do końca 2017 r.

W poszczególnych latach objętych kontrolą nieruchomości takich było odpowiednio (stan na koniec roku): 2017 – 87 (zamieszkałych przez 163 osoby), 2018 – 70 (124

⁴⁷ Według składanych sprawozdań, sześciu przedsiębiorców wywoziło odebrane ścieki z Gminy do zlewni w Głogowie, Lubięcinie, Nowej Soli, Wschowie, Wieluniu, Sławie oraz Łężyca.

⁴⁸ Do pozostałych zlewni trafiało odpowiednio: w roku 2018 – 0,3 tys. m³, w roku 2019 – 0,5 tys. m³, w roku 2020 (do 30 września – 0,6 tys. m³).

⁴⁹ Wg odczytów ze stacji zlewniej – 111,9 tys. m³, w tym 8,2 tys. m³ stanowiły ścieki przemysłowe.

⁵⁰ Wg odczytów ze stacji zlewniej – 105,9 tys. m³, w tym 4,4 tys. m³ stanowiły ścieki przemysłowe.

⁵¹ Wg odczytów ze stacji zlewniej – 89,2 tys. m³, w tym 3,4 tys. m³ stanowiły ścieki przemysłowe.

mieszkańców), 2019 – 46 (85 mieszkańców) oraz na 30 września 2020 r. – 29 (59 mieszkańców).

(akta kontroli str. 268, 278, 313-315)

Ustalono, że pomimo posiadania informacji o właścicielach zobowiązanych do podłączenia się do sieci kanalizacyjnej Gmina do dnia 16 października 2020 r. nie podejmowała prawem nakazanych działań (nie wszczyniała postępowań administracyjnych, nie nakładała grzywien) w celu wyegzekwowania od właścicieli realizacji obowiązku, o którym mowa w przepisie art. 5 ust. 1 pkt 2 u.c.p.g., co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dopiero w toku kontroli NIK, tj. w dniach od 16 do 28 października 2020 r. do 29 właścicieli nieruchomości zobowiązanych do podłączenia się do sieci kanalizacyjnej wystosowano pisemne wezwania⁵² wzywające do realizacji ww. obowiązku pod rygorem wszczęcia postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji nakazującej przyłączenie się do sieci, a także nałożenia grzywny w celu przymuszenia.

(akta kontroli str. 223-226, 278, 313-315)

Badanie dwóch odcinków ulic o zabudowie jednorodzinnej z istniejącą siecią kanalizacyjną (wybudowaną przed 2018 r.), tj. ulicy Zacisze w Sławie (ok. 520 m, 58 nieruchomości zabudowanych, 109 osób zameldowanych) oraz ulicy Słonecznikowej i Chabrowej w miejscowości Lubogoszcz (ok. 510 m, 30 nieruchomości zabudowanych, 50 osób zameldowanych) w zakresie realizacji obowiązku podłączenia się do sieci kanalizacyjnej wykazało, że:

- w przypadku ww. ulicy w Sławie wszyscy właściciele zobowiązani do podłączenia się do istniejącej sieci kanalizacyjnej dopełnili tego obowiązku;
- w przypadku ww. ulic w miejscowości Lubogoszcz stwierdzono dwa przypadki niedopełnienia tego obowiązku (właściciele nieruchomości wyposażeni byli w zbiorniki bezodpływowe – posiadali zwarte umowy na wywóz nieczystości), przy czym do każdego z nich wystosowano w październiku 2020 r. pisemne wezwania wzywające do realizacji ww. obowiązku pod rygorem wszczęcia postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji nakazującej przyłączenie się do sieci, a także nałożenia grzywny w celu przymuszenia.

(akta kontroli str. 316-322)

W badanym okresie Gmina nie prowadziła działań edukacyjno-informacyjnych na rzecz zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacyjnej, a także nie dofinansowywała realizacji podłączeń nieruchomości do sieci kanalizacyjnej i nie podejmowała działań w celu pozyskania środków finansowych na dofinansowanie wykonania podłączeń nieruchomości do wybudowanej sieci kanalizacyjnej.

(akta kontroli str. 323)

Burmistrz wyjaśnił, że *W najbliższym czasie rozważamy wspólnie ze Spółką prowadzenie na szeroką skalę takich działań w celu zapewnienia wzrostu świadomości mieszkańców odnośnie obowiązków, ale też i korzyści wynikających z przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej. Z uwagi na fakt, że na obszarze naszej Gminy zlokalizowane jest największe jezioro województwa lubuskiego rozwój turystyki jest najwyższym priorytetem, a uporządkowanie gospodarki ściekowej jest niezbędnym elementem tego rozwoju. Polecę również pracownikom Urzędu rozpoznać kwestię możliwości dofinansowania ze środków Urzędu, Spółki lub źródeł zewnętrznych wykonania podłączeń nieruchomości do wybudowanej sieci kanalizacyjnej.*

(akta kontroli str. 159-163)

⁵² W imieniu Burmistrza Sławy wezwania podpisywał Prezes Spółki.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dane dotyczące liczby przydomowych oczyszczalni ścieków, podane w załączniku do sprawozdania SG-01 za 2018 r. i 2019 r. przekazywanego przez Gminę do Głównego Urzędu Statystycznego były nierzetelne (nie były zgodne ze stanem faktycznym). W sprawozdaniu za rok 2018 wykazano bowiem 75, podczas gdy faktycznie było – 52, a w sprawozdaniu za rok 2019 wykazano 82, podczas gdy faktycznie było – 62).

Kierownik Referatu ROŚ, że: *Wskutek braku rzetelnej weryfikacji faktycznej liczby zlokalizowanych na obszarze Gminy przydomowych oczyszczalni ścieków sprawozdania do GUS zawierały błędne dane. Jednocześnie informuję, że aktualnie dysponujemy rzetelnymi danymi i w kolejnych sprawozdaniach dane w tym zakresie będą wykazywane w sposób prawidłowy.*

(akta kontroli str. 223-226, 298-299, 311, 469-474)

2. W Urzędzie nie prowadzono kompleksowych działań w zakresie identyfikacji przyczyn braku zawarcia umów na wywóz nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, tj. 446 właścicieli w roku 2018, 408 – w roku 2019 oraz 413 w roku 2020, a w konsekwencji w przypadku właścicieli nieposiadających umów nie organizowano opróżniania zbiorników bezodpływowych stosownie do wymogu określonego w przepisie art. 6 ust. 6 u.c.p.g.

Szczegółowe badanie odcinka ulicy nieskanalizowanej o zabudowie jednorodzinnej w miejscowości Gola wykazało, że spośród 19 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe w dwóch przypadkach właściciele nie posiadali zawartych umów na wywóz nieczystości, a Urząd nie podejmował działań w celu identyfikacji przyczyn tego stanu, a także innych działań nadzorczych.

(akta kontroli str. 223-226, 267, 300-301)

Kierownik Referatu ROŚ wyjaśniła, że (...) *Faktycznie nie dysponujemy kompletną wiedzą o przyczynach braku umów na wywóz nieczystości ciekłych w przypadku wszystkich właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, tj. w 2018 r. była 446 szt., w 2019 r. 408 oraz do 30 IX 2020 r. - 413.*

Brak zawartych umów najprawdopodobniej wynika z posiadania na terenie gminy Sława działek letniskowych oraz nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, których właściciele korzystają okazjonalnie z tych nieruchomości, a posiadają zbiornik na nieczystości ciekłe i wywóz następuje na zasadzie jednorazowego zgłoszenia do przedsiębiorstwa posiadającego zezwolenie na świadczenie usług wywozu nieczystości ciekłych (bez zawarcia umowy). Przy czym z prowadzonej przez nas ewidencji nie można jednoznacznie wskazać tej przyczyny (brak informacji o charakterze nieruchomości).

W pojedynczych przypadkach, w których ustalono prawdopodobieństwo braku wymaganej umowy na wywóz nieczystości ciekłych (przede wszystkim w oparciu o analizę poboru wody w danym okresie), interwencję prowadziła Straż Miejska w Sławie. Forma pouczenia i wskazania terminu uregulowania stosunków prawnych, w tym przede wszystkim wywozu nieczystości ciekłych do stacji zlewnej, była wystarczająca. Jednakże kolejne niestosowanie się do pouczeń, kończyło się nałożeniem mandatu oraz kolejnymi kontrolami danej nieruchomości.

Jednocześnie deklaruję, że w najbliższym czasie przeprowadzimy kompleksową analizę w tym zakresie. W przypadku stwierdzenia braku wymaganej umowy podejmiemy działania w celu doprowadzenia do stanu zgodnego z prawem, a w sytuacji braku umowy zorganizujemy odbiór zastępczy.

(akta kontroli str. 223-226)

3. Pomimo stwierdzenia 19 przypadków (na 136 objętych badaniem) przekazania Burmistrzowi sprawozdań przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych po terminie określonym w przepisach art. 9o ust. 2. u.c.p.g., w żadnym przypadku nie podejmowano udokumentowanych działań w celu wyegzekwowania tego obowiązku, a także nałożenia na przedsiębiorców kar pieniężnych w trybie art. 9xb ust. 1b u.c.p.g.

Kierownik Referatu ROŚ wyjaśniła, że *Faktycznie w przypadku niedotrzymania przez przedsiębiorców wymaganego terminu na złożenie sprawozdań nie wzywaliśmy ich pisemnie o dopełnienie tego obowiązku, natomiast w przypadku przekroczeń powyżej 5 dni staraliśmy się każdorazowo kontaktować się z nimi telefonicznie przypominając o tym obowiązku, przy czym na tę okoliczność nie sporządzono pisemnych adnotacji (notatek służbowych). W kwestii zaniechania nałożenia na przedsiębiorców kar pieniężnych określonych w art. 9xb u.c.p.g., kierowaliśmy się zarówno nieznacznym okresem opóźnienia (z reguły do 5 dni), jak i dbałością o dobrą współpracę z przedsiębiorcami. Dodatkowo w naszej ocenie nie została wyrządzona szkoda ani zagrożenie dla innych osób oraz nie ucierpiało środowisko naturalne, w związku z przekazaniem sprawozdań po terminie.*

Jednocześnie deklaruję, że w najbliższym czasie rozważymy zorganizowanie spotkania z przedsiębiorcami w celu poinformowania ich o konsekwencjach naruszenia ustawowego terminu, a także będziemy rzetelnie dokumentować fakt wezwania przedsiębiorcy o złożenie sprawozdania, a w przypadkach istotnych naruszeń wszczynać postępowania celem nałożenia kary.

(akta kontroli str. 223-226, 302-306)

4. Pomimo zaniechania przez właścicieli nieruchomości określonego w przepisach art. 5 ust. 1 pkt 2 u.c.p.g. obowiązku przyłączenia się do istniejącej sieci kanalizacyjnej (wybudowanej przed 2018 r.), nie zostały wobec nich wszczęte postępowania administracyjne w celu wydania decyzji nakazującej wykonanie tego obowiązku, co stanowiło naruszenie przepisu art. 5 ust. 7 ww. ustawy.

Ustalono, że w przypadku sieci oddanej do użytku przed okresem objętym kontrolą według stanu na 30 września 2020 r. niepodłączonych było 29 nieruchomości (zamieszkałych przez 59 osób), a pierwsze pisemne wezwanie o dopełnienie tego obowiązku skierowano do właścicieli dopiero w październiku 2020 r. (w latach 2018-2020 do 30 września brak było jakichkolwiek działań).

Kierownik Referatu ROŚ wyjaśniła, że *W najbliższym czasie wspólnie ze Spółką podejmiemy się szczegółowej analizy przypadków niedopełnienia przez właścicieli obowiązków przyłączeniowych. Według mojej wiedzy w niektórych przypadkach brak przyłączenia może być spowodowany czynnikami obiektywnymi, tj. trudnościami technicznymi lub bardzo kosztowną realizacją przyłączenia do sieci. Jednakże w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości uruchomimy procedury administracyjne. Pragnę również zauważyć, że pomimo braku formalnych działań, corocznie znaczna część właścicieli realizowała obowiązki przyłączeniowe.*

(akta kontroli str. 223-226, 268, 313-315)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie sposób sprawowania nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze Gminy. Ocenę tą uzasadniają liczne nieprawidłowości w badanym obszarze.

Załącznik do sprawozdania SG-01 za 2018 r. i 2019 r. przekazywany do Głównego Urzędu Statystycznego, w zakresie danych dotyczących liczby przydomowych oczyszczalni ścieków, sporządzony został nierzetelnie. W Urzędzie nie prowadzono kompleksowych działań w zakresie identyfikacji przyczyn braku zawarcia umów na wywóz nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości wyposażanych

w zbiorniki bezodpływowe, a w konsekwencji w przypadku właścicieli nieposiadających umów nie organizowano opróżniania zbiorników bezodpływowych stosownie do wymogu określonego w przepisie art. 6 ust. 6 u.c.p.g. Zaniechano również podejmowania prawem nakazanych działań wobec przedsiębiorców niedopełniających obowiązków terminowego sporządzania sprawozdań w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. W przypadku stwierdzenia, że właściciele nieruchomości, nie przyłączyli nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, w żadnym przypadku nie wszczynano postępowań administracyjnych w celu egzekucji tego obowiązku.

OBSZAR

3. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

Opis stanu faktycznego

W latach 2018-2020 (III kwartał) Gmina nie ponosiła wydatków na przedsięwzięcia związane z realizacją zadań w zakresie gospodarki ściekowej w Aglomeracji, a także poza Aglomeracją.

Wydatki na ww. przedsięwzięcia (m.in. projekt pn. *Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Sława*) były ponoszone wyłącznie przez Spółkę.

Finansowanie Przedsięwzięcia Nr 1 zaplanowano ze środków z Funduszu Spójności POIŚ 2014-2020 i środków własnych ZWiK, w tym w formie pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW), Przedsięwzięcia Nr 2 ze środków RPO Lubuskie 2020 i środków własnych ZWiK, a Przedsięwzięcia nr 3 ze środków własnych ZWiK.

(akta kontroli str. 164-179)

W celu zapewnienia finansowania zadań obejmujących zbiorowe odprowadzanie ścieków Spółka wystąpiła o uzyskanie dofinansowania:

- Przedsięwzięcia Nr 1 - do NFOŚiGW, tj.: w ramach działania 2.3. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach Oś Priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu POIŚ 2014-2020 złożono wniosek o dofinansowanie⁵³ oraz celem uzupełnienia wkładu własnego wniosek o dofinansowanie ww. przedsięwzięcia w formie pożyczki⁵⁴;
- Przedsięwzięcia Nr 2 - do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego, tj.: złożono wniosek o dofinansowanie projektu⁵⁵ z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi Priorytetowej 3 Gospodarka niskoemisyjna RPO - Lubuskie 2020.

(akta kontroli str. 164-167)

Powyższe działania zapewniły uzyskanie niezbędnych środków finansowych na realizację zaplanowanych przedsięwzięć, w tym warunkujących realizację przedsięwzięcia ujętego w AKPOŚK 2017. I tak:

- w dniu 20 kwietnia 2017 r. Spółka zawarła umowę nr POIS.02.03.00-00-0125/16-00 z NFOŚiGW o dofinansowanie projektu "Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Sława" z okresem kwalifikowalności wydatków od 1 kwietnia 2014 r. do 31 grudnia 2022 r.⁵⁶ oraz planowanym całkowitym kosztem realizacji projektu 134.630,1 tys. zł, w tym

⁵³ Wniosek o numerze POIS.02.03.00-00-0125/16 zarejestrowany w SL2014 w dniu 14 października 2016 r.

⁵⁴ Wniosek nr 994/2017, który wpłynął do NFOŚiGW 30 czerwca 2017 r.

⁵⁵ Wniosek nr RPLB.03.04.00-08-0001/18 zarejestrowany 11 grudnia 2018 r.

⁵⁶ Tj. okres realizacji projektu, w którym mogą być ponoszone wydatki kwalifikowalne.

dofinansowaniem nie większym niż 68.138,9 tys. zł. i wkładem własnym 66.491,2 tys. zł. Aneksem nr POIS.02.03.00-00-0125/16-02 z 27 lutego 2020 r. rozszerzono zakres rzeczowy z oszczędności (budowa oczyszczalni ścieków w Krążkowie) bez zmiany dofinansowania, zmianie uległ koszt całkowity z 134.630,1 tys. zł na 137.421,5 tys. zł.⁵⁷ Zmiany w zakresie wzrostu dofinansowania z 68.138,9 tys. zł do 70.662,9 tys. zł dokonano aneksem POIS.02.03.00-00-0125/16-03 z 22 czerwca 2020 r.;

- w dniu 17 października 2017 r., po uprzedniej zgodzie Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników ZWiK⁵⁸ na zaciągnięcie przez Zarząd Spółki zobowiązania finansowego zawarto umowę nr 266/2017/Wn04/OW-ki-ys/P z NFOŚiGW o dofinansowanie ww. przedsięwzięcia w formie pożyczki w wysokości 37.184,8 tys. zł. udzielanej ze środków NFOŚiGW;
- w dniu 31 grudnia 2018 r. Spółka zawarła umowę nr RPLB.03.04.00-08-0001/18-00 z Województwem Lubuskim o dofinansowanie projektu realizowanego w trybie „zaprojektuj i wybuduj” pn. „Budowa kompletnego systemu energetycznego opartego o instalację agregatu kogeneracyjnego wraz z układem ZKF w Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.” z okresem realizacji projektu od 1 marca 2018 r. do 30 listopada 2019 r.⁵⁹ oraz całkowitą wartością projektu w wysokości 8.195,5 tys. zł, w tym dofinansowaniu w kwocie 3.988,3 tys. zł. W okresie objętym kontrolą całkowita wartość projektu oraz termin zakończenia realizacji projektu trzykrotnie ulegały zmianom i według ostatniego aneksu nr RPLB.03.04.00-08-0001/18-03 z 21 września 2020 r. całkowita wartość projektu wyniosła 8.570,4 tys. zł, a zakończenie rzeczowe zaplanowano na 30 listopada 2020 r.

Pozostałe środki na finansowanie ww. zadań stanowiły środki własne Przedsiębiorstwa.

(akta kontroli str. 164-167, 180-218)

Gmina w dniu 8 lutego 2018 r. zawarła z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska umowę poręczenia ww. umowy pożyczki z dnia 17 października 2017 r., na postawie, której zobowiązała się solidarnie i nieodwołalnie poręczyć do 31 grudnia 2031 r. spłatę pożyczki zaciągniętej przez Spółkę do wysokości 49.286.020,00 zł (w tym: 37.184.830 zł – kwoty pożyczki oraz 12.101.190,00 – odsetek od pożyczki), przy czym wysokość poręczenia w poszczególnych latach objętych kontrolą wyniosła: w roku 2018 – 39.590,42 zł, w roku 2019 – 215.776,78 zł, a w roku 2020 – 522.847,05 zł.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przesłanki uprawniające Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska do żądania spłaty pożyczki od poręczyciela (Gminy) – Spółka wywiązywała się ze spłaty rat pożyczki.

(dowód: akta kontroli str. 219-222)

W okresie objętym kontrolą w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze Gminy zrealizowano (w ramach działalności Spółki) wydatki w wysokości:

- 22,2 tys. zł w 2018 r. na realizację Przedsięwzięcia Nr 3;
- 31.023,9 tys. zł w 2019 r., w tym 29.339,8 tys. zł na realizację przedsięwzięcia nr 1 (tj. 25.964,7 tys. zł na budowę sieci kanalizacji sanitarnej i 3.375,1 tys. zł

⁵⁷ Ponadto na skutek obmiarów i doprecyzowania na etapie projektu i dokumentacji przetargowej, zaktualizowano długość planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej (zmiana z 90,4 km na 89,9 km).

⁵⁸ Uchwała nr 16/2017 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników ZWiK z dnia 4 września 2017 r.

⁵⁹ Zakończenie finansowe do 31 grudnia 2019 r.

na budowę oczyszczalni ścieków w Krążkowie) oraz 2.980,2 tys. zł na realizację Przedsięwzięcia Nr 2;

- 31.045 tys. zł w 2020 r. (III kwartał), w tym 28.740,8 tys. zł na realizację przedsięwzięcia nr 1 (tj. 26.521,5 tys. zł na budowę sieci kanalizacji sanitarnej i 2.219,3 tys. zł na budowę oczyszczalni ścieków w Krążkowie) i 4.143,5 tys. zł na realizację Przedsięwzięcia nr 2.

W ramach Przedsięwzięcia Nr 1 nie zrealizowano planowanych wydatków w wysokości 5.629,3 tys. zł w związku z brakiem realizacji zadania w zakresie rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Sławie (opis wraz z wyjaśnieniami Burmistrza i Prezesa Spółki w pkt. 1.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

(dowód: akta kontroli str. 164-167, 244)

W okresie objętym kontrolą Gmina nie finansowała/dofinansowywała zadań związanych z gospodarką ściekową z opłat i kar, o których mowa w przepisie art. 403 ust. 2 art. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁶⁰.

(dowód: akta kontroli str. 270)

Dane dotyczące poniesionych wydatków na realizację zadań w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków podane przez Gminę (na podstawie danych Spółki nieweryfikowanych przez Urząd) w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK za lata 2018-2019 były nierzetelne (niezgodne ze stanem faktycznym), co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 159-167, 244, 261-262)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na:

Wskutek braku rzetelnej weryfikacji danych otrzymanych przez Spółkę nierzetelnie (niezgodnie ze stanem faktycznym) wykazano kwoty poniesionych wydatków na realizację zadań w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK za lata 2018-2019, gdyż m.in.:

a/ w ankiecie sprawozdawczej z realizacji KPOŚK w 2018 r. wykazano:

- koszty związane z wykonaniem dokumentacji projektowej dla zadania pn. „Opracowanie dokumentacji projektowej sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Stare Strącze, Krzepielów” w wysokości 22,2 tys. zł, podczas gdy powyższe zadanie dotyczyło zbiorczych systemów kanalizacyjnych zlokalizowanych poza obszarem Aglomeracji i nie było ujęte w KPOŚK;
- koszty związane z wykonaniem dokumentacji projektowej w zakresie modernizacji oczyszczalni ścieków w Sławie w wysokości 157 tys. zł, podczas gdy rzeczywiste nakłady poniesione na ten cel w 2018 r. wyniosły 156,2 tys. zł;

b/ w ankiecie sprawozdawczej z realizacji KPOŚK w 2019 r. wykazano:

- koszty związane z wybudowaniem sieci kanalizacyjnych w wysokości 24.288 tys. zł, podczas gdy rzeczywiste nakłady poniesione na ten cel wyniosły 25.964,8 tys. zł;
- koszty związane z wykonaniem dokumentacji projektowej w zakresie modernizacji oczyszczalni ścieków w Sławie w wysokości 395 tys. zł, podczas gdy rzeczywiste nakłady poniesione na ten cel wyniosły 24,6 tys. zł;

⁶⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.

- koszty związane z inwestycjami na oczyszczalni ścieków w Sławie i na oczyszczalni ścieków w Krążkowie w wysokości odpowiednio 715 tys. zł i 2.744 tys. zł, podczas gdy realizacja rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Sławie nie została rozpoczęta, a na budowę nowej oczyszczalni ścieków w Krążkowie poniesione nakłady wyniosły 3.375,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 159-167, 244, 261-262)

Burmistrz wyjaśnił, że *Faktycznie w przekazanych do PGW Wody Polskie ankietach sprawozdawczych za lata 2018 oraz 2019 wykazano nierzetelne dane. Powyższe było spowodowane w szczególności brakiem rzetelnej weryfikacji materiałów otrzymanych od ZWiK w Sławie oraz błędem pracowników Urzędu. W celu wyeliminowania tego błędu w przyszłości wprowadzimy w Urzędzie mechanizm rzetelnej weryfikacji przesyłanych danych, a także reprezentując właściciela Spółki na najbliższym Walnym Zgromadzeniu zasygnalizuję Prezesowi Spółki konieczność rzetelnego wypełnienia obowiązków sprawozdawczych.*

Jednocześnie deklaruję, że dołożymy najwyższej staranności w wykazywaniu rzetelnych danych w informacjach z kolejnych lat sprawozdawczych.

(akta kontroli str. 159-163)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działania Gminy na rzecz wsparcia Spółki w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu gospodarki ściekowej. W szczególności Gmina poręczyła Spółce pożyczkę na wkład własny niezbędny do realizacji kluczowego przedsięwzięcia dotyczącego uprządkowania gospodarki ściekowej na obszarze Aglomeracji, a także udzielała Spółce niezbędnych zgód i upoważnień na zaciąganie zobowiązań w tym zakresie. W konsekwencji tych działań pozyskano i zbilansowano środki finansowe niezbędne do realizacji przedsięwzięć dotyczących gospodarki ściekowej, w szczególności przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Uwzględnienie w organizacji Urzędu wszystkich zadań umożliwiających skuteczne realizowanie przez Gminę obowiązków dotyczących zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.
2. Zapewnienie przekazywania rzetelnych danych w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK.
3. Doprowadzenie do zgodności zapisów w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych Spółki w zakresie obszaru Aglomeracji z uchwałą w sprawie jej wyznaczenia.
4. Rzetelne sporządzanie załączników do sprawozdania SG-01.
5. Zidentyfikowanie przyczyn braku wymaganych umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, a w przypadku stwierdzenia naruszeń, zorganizowanie opróżniania zbiorników bezodpływowych.
6. Podejmowanie prawem nakazanych działań wobec przedsiębiorców niedopełniających obowiązków terminowego przedkładania sprawozdań z działalności gospodarczej w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.
7. Egzekwowanie od właścicieli nieruchomości obowiązku podłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 06 maja 2021 r.

Kontroler

Mariusz Kniat
Doradca prawny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis